

Sinisiä säveliä

Opetusmateriaalia Blues-kitaransoittoon

Lauri Vainio

Kesäkuu 2020

Kulttuuriala

Musiikkipedagogi (AMK), musiikin tutkinto-ohjelma

Instrumenttipedagogi

jamk.fi

Tekijä(t) Vainio, Lauri	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä kesäkuu 2020
	Sivumäärä 43	Julkaisun kieli Suomi
		Verkkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Sinisiä Säveliä Opetusmateriaalia Blues-kitaransoittoon		
Tutkinto-ohjelma Musiikin tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Esa Viirret		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Kehittämistyön taustalla oli mielenkiinto bluesmusiikkia sekä kitaransoiton opettamista kohtaan. Tavoitteena oli tutkia blueskitaransoitolle ominaisia tyylipiirteitä ja tehdä näiden pohjalta uutta opetusmateriaalia kitaransoiton opetukseen. Tarkoituksena oli vertailla kolmen eri blueskitaristin soittotyylejä, ja valmistaa soolotranskriptioiden pohjalta etydejä eli soittoharjoitteita. Lisäksi tavoitteena oli kehittää omaa sekä muiden kitaransoitollista osaamista bluesmusiikin parissa.</p> <p>Tutkimus toteutettiin tekemällä transkriptioita kolmen eri blueskitaristin kitarasooloista ja yksittäisistä musiikillisista fraaseista eli likeistä. Kitaristit, joita tutkittiin, olivat B.B. King, Eric Clapton ja Stevie Ray Vaughan. Näiden soolotranskriptioiden ja jo olemassa olevan nuottikirjallisuuden pohjalta valmistettiin etydejä. Musiikillisen tiedon lisäksi käsiteltiin lyhyesti sekä bluesmusiikin että työssä käsiteltävien kitaristien historiaa. Lähdemateriaalina käytettiin äänitteiden ja nuottimateriaalin lisäksi aiheeseen liittyviä lehtiartikkeleita, aihetta käsitteleviä soitonoppaita ja kirjallisuutta.</p> <p>Tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksena syntyi kaksi soolotranskriptiota, likkitranskriptioita sekä kolme etydiä. Etydit on tarkoitettu soitettavaksi sähkökitaralla ja soveltuvat soittajille, joilla on jo kohtuullisen hyvä soittotaito. Etydeissä on nuottien lisäksi myös tabulatuurimerkintä. Näitä etydeitä voidaan käyttää sekä omaan musiikilliseen harjoitteluun että materiaalina opetustyössä.</p> <p>Tutkimuksen aikana selvisi, että kaikilla kolmella kitaristilla on melko samanlaiset musiikilliset elementit soitossaan. Kuitenkin heidän soittotyyliensä eroavat toisistaan huomattavasti muun muassa fraseerauksen ja rytmiikan suhteen.</p>		
Avainsanat (asiasanat) sähkökitara, kitaristit, blues, kitaransoiton opetus, oppimateriaali		
Muut tiedot (Salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Vainio, Lauri	Type of publication Bachelor's thesis	Date June 2020 Language of publication: Finnish
	Number of pages 43	Permission for web publication: x
Title of publication Blue notes Teaching material for Blues-guitar		
Degree programme Degree programme in music		
Supervisor(s) Esa Viirret		
Assigned by		
Abstract <p>The development work was based on interest in blues music and guitar teaching. The aim was to study the stylistic features of blues guitar playing and make new teaching material for teaching the guitar based on these. The purpose was to compare the playing styles of three different blues guitarists and to prepare etudes based on solo transcriptions. In addition, the aim was to develop the author's own and others' guitar playing skills in blues music.</p> <p>The study was carried out by making transcriptions of the guitar solos and individual musical phrases or licks of three different blues guitarists. The guitarists studied were B.B. King, Eric Clapton and Stevie Ray Vaughan. Based on these solo transcriptions and the already existing sheet music literature, etudes were produced. In addition to musical information, the history of both blues music and the guitarists covered in the study was briefly discussed. In addition to recordings and sheet music, related magazine articles, music books and literature on the subject were used as source material.</p> <p>The research and development work resulted in two solo transcriptions, lick transcriptions and three etudes. The etudes are intended to be played on an electric guitar, and they are suitable for players who already have reasonably good playing skills. In addition to the notes, the etudes also have a tablature notation. These etudes can be used both for one's own musical practice and as material in teaching.</p> <p>During the study, it became clear that all three guitarists had quite similar musical elements in their playing. However, their playing styles differed considerably, for example, in terms of phrasing and rhythm.</p>		
Keywords/tags (subjects) electric guitar, guitarists, blues, teaching guitar, learning materials		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Blues	4
2.1	Bluesin historiaa	4
2.2	Bluesin teoriaa.....	5
2.2.1	Harmonia	5
2.2.2	Improvisointi.....	6
2.2.3	Asteikot.....	7
2.2.4	Soittotekniikat	9
3	Kitaristien esittely	10
3.1	B.B King.....	10
3.2	Eric Clapton.....	11
3.3	Stevie Ray Vaughan	12
4	Tutkimusasetelma	14
4.1	Tutkimusote.....	14
4.2	Aineiston keruu	14
4.3	Transkriptio	15
5	Tutkimuksen toteuttaminen ja tulokset	16
5.1	Soolotranskriptiot.....	16
5.2	Materiaalin analysointi.....	16
5.2.1	B.B King.....	16
5.2.2	Eric Clapton.....	22
5.2.3	Stevie Ray Vaughan	27
5.3	Kitaristien vertailu	31
5.4	Blues?	33
5.5	Etydit.....	33
5.5.1	Regal Blues.....	34
5.5.2	Slowhand	35
5.5.3	Good Texan.....	37

6 Pohdinta.....40

Lähteet 42

1 Johdanto

Opinnäytetyöni nimi on ”Sinisiä säveliä - opetusmateriaalia Blues-kitaransoittoon”. Tarkoitukseni oli analysoida ja tutkia blueskitaransoittoa tyypillisiä ilmiöitä tekemällä transkriptioita eri kitaristien sooloista, ja tehdä näiden pohjalta etydejä, joita voin hyödyntää omassa opetuksessani.

Valitsin kyseisen aiheen siksi, että kyseinen musiikkityyli on ollut aina erittäin lähellä sydäntäni ja olen soittanut sitä paljon. Mielestäni blues tyylilajina on myös olennainen osa rytmimusiikkia. Haluan siis syventää omaa musiikillista ja pedagogista osaamista kyseisen tyylilajin parissa. Koen että tekemällä ja analysoimalla transkriptioita, ja tekemällä opetusmateriaalia kehitän omaani sekä muiden musiikillista osaamista aiheen parissa.

Tässä työssä tutkin blueskitaransoittoa historiaa ja eri kitaristeja, sekä heidän soitto-tyylejään tekemällä transkriptioita eri kitaristien kitarasooloista. Tämän lisäksi tutkin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja nuottimateriaalia. Näiden pohjalta tein etydejä, eli soittoharjoitteita, joissa käydään läpi erilaisia bluesin soittoon liittyviä musiikillisia ilmiöitä kitaransoittoa näkökulmasta.

Kitara on ollut alusta asti keskeinen soitin bluesmusiikissa ja improvisoidut kitarasoolot ovat bluesissa erittäin tärkeässä asemassa. Tässä työssä keskitytään sähkökitaralla soitettuun bluesiin, ja valitsin erityyppisiä kitaristeja, joiden sooloja tulen tutkimaan. Kitaristit ovat; B.B King, Stevie Ray Vaughan ja Eric Clapton. Näiden kitaristien tyylien pohjalta tein jokaisesta kitaristista oman etydin. Valitsin kyseiset kitaristit, koska he ovat omasta mielestäni, sekä yleisesti tunnustetusti ikonisessa asemassa bluesmusiikissa ja varsinkin blueskitaransoitossa. Lisäksi nämä kitaristit edustavat erilaisia blueskitaransoittoa-tyylejä ja aikakausia.

Työni on tutkimuksellinen kehittämistyö, jossa on laadullinen ote. En halunnut hypätä täysin tyhjän päälle opinnäytetyön aihetta valitessani, joten bluesin ja blueskitaran valitseminen tuntui soittohistoriani ja taustani myötä luonnolliselta valinnalta.

Nuottiesimerkit on selkeyden vuoksi kirjoitettu C-duuriin.

2 Blues

Seuraavaksi käsitellään lyhyesti bluesmusiikin historiaa kulttuurillisesti ja tutustutaan bluesin musiikillisiin tyylipiirteisiin musiikin teorian kautta. Lisäksi käsitellään mm. bluesmusiikissa käytettäviä asteikoita, harmoniaa ja improvisaatiota.

2.1 Bluesin historiaa

Blues on Yhdysvaltojen mustan musiikin ydin. Bluesin juuret juontavat Afrikkaan, josta ne saapuivat Yhdysvaltoihin orjalaivojen mukana. Vuosien saatossa näihin orjien peltolauluihin sekoittui aineksia valkoisesta musiikista, englantilaisten, irlantilaisien ja Louisianan ranskalaisten kansanlaulujen melodioista. Nykyisen kaltainen blues alkoi kehittyä 1800-luvun lopulla, hyvin vaikuttava tekijä bluesin kehitykselle oli halpojen kitaroiden ja huuliharppujen tulo markkinoille. (Hilamaa & Varjus 2012, 45-47)

Blues-kitaran historiaa voidaan pitää synonyyminä modernin kitaransoiton historialle. 1900-luvun alkupuolen blueskitaristit valoivat perustuksen mm. heitä seuranneille jazz sekä country-kitaristeille, sekä varsinkin rock-kitaristeille. Tärkeitä varhaisia akustista bluesia soittaneita blueskitaristeja olivat mm. Robert Johnson, Blind Lemon Jefferson ja Son House. (St. James 2011, 4)

Sähköinen Blues kasvoi suoraan akustisesta maalaisbluesista, mutta lähti 1930-luvulla kulkemaan jo omia polkujaan. Muuttajien mukana maalaisblues tuli kaupunkeihin ja sekoittui niiden urbaaneihin bluestyyliihin. Muutos kulki Memphisistä kohti Chicagoa. (Hilamaa & Varjus 2012, 155-157). Chicagossa vaikuttivat mm. sellaiset Chess-levy-yhtiölle levyttäneet nimet kuten Muddy Waters ja Howlin Wolf.

Merkittäviä sähköisen, eli sähkökitaralla soitetun bluesin edustajia olivat mm. tässäkin opinnäytetyössä käsiteltävä B.B. King sekä Freddie King, Albert King ja Buddy Guy. Heidän kaikkien levytysurat käynnistyivät 1950-luvulla.

Sähköisen bluesin läpimurto maailmalla tapahtui Englannin kautta 1960-luvun alkupuolella. Yksi tärkeimmistä brittiblues-yhtyeistä oli John Mayallin johtama Bluesbreakers, jonka kautta kulki Peter Greenin, Mick Taylorin ja Eric Claptonin kaltaisia kitaristitkitykyjä. Myöhemmin Taylor liittyi The Rolling Stonesiin, Green perusti Fleetwood Macin, ja Clapton Creamin. (Hilamaa & Varjus 2012, 183-184). Clapton on yksi tässä opinnäytetyössä käsiteltävistä kitaristeista.

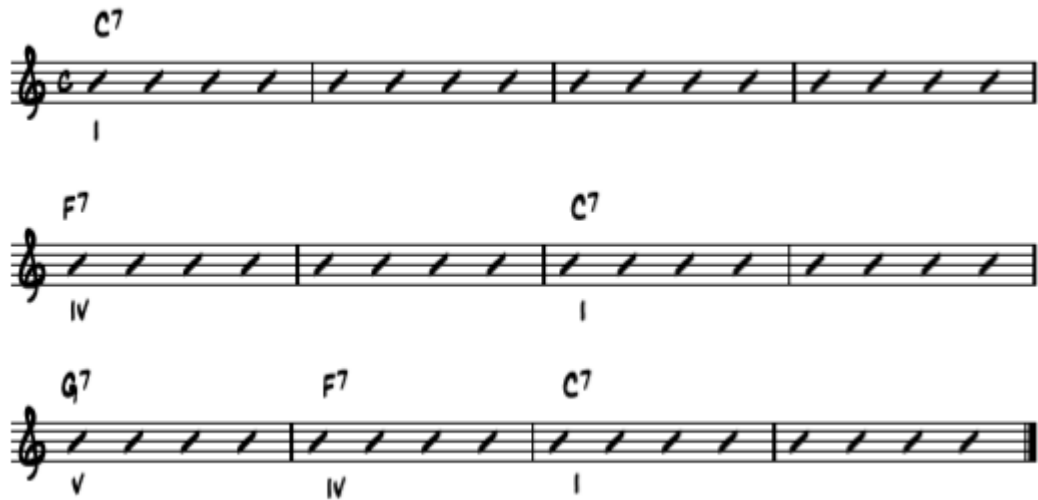
1970-luvulla bluesin luultiin jo olevan historiaa, kunnes 1980-luvulla koitti ns. ”Blues Revival” jonka edustajia olivat mm. soulahtavaa bluesia esittävä Robert Cray sekä tässä opinnäytetyössä tutkimuksen kohteena oleva Stevie Ray Vaughan ja hänen veljensä Jimmie, joka 1970- ja 80-luvuilla vaikutti yhtyeessä The Fabulous Thunderbirds. (Hansen 2000)

Vaikka blues ei enää 2020-luvulla olekaan valtavirtaa, se kuuluu monessa eri musiikkityylissä, sillä muun muassa rockin, popin, heavyn, sekä kaiken afroamerikkalaisen musiikin, kuten soulin, r n’ b:n ja funkkin juuret ovat syvällä bluesissa.

2.2 Bluesin teoriaa

2.2.1 Harmonia

Valtaosassa blueskappaleita esiintyy toistuva kahdentoista tahdin mittainen sointukierto, eli kahdentoista tahdin blues. (Heikkilä, P. & Halkosalmi V-M. 2014, 206.)

Kuva 1 Kahdentoista tahdin blues (sointuasteet merkattu roomalaisin numeroin)

Ylläolevassa kuvassa esitelty yleisimmin esiintyvä muoto kahdentoista tahdin blueskierrosta. Kierrosta on myös olemassa variaatioita, muun muassa ns. molliblues, jossa kaikki soinnut ovat mollisointuja. Blueskierto on myös yleinen jazzmusiikissa käytetty muoto, johon on lisätty esimerkiksi II-V-kadenssi. Myös ns. ”quick change” tai ”nopea nelonen”, jossa neljännen asteen sointu sovitetaan jo toisessa tahdissa on yleinen. Esimerkiksi Larry Davisin kappale ”Texas Flood”.

2.2.2 Improvisointi

Improvisoinniksi kutsutaan tilannetta, jossa musiikkiteeman pohjalta soitetaan omaehtoisia muunnelmia. On kaksi olennaista tapaa paneutua improvisoitavaan sooloon: joko aloittaa soittamalla etukäteen harjoiteltuja musiikillisia fraaseja, tai sitten aloittaa sananmukaisesti nollapisteestä varustettuna vain tunteella tai tietoisuudella siitä, mitä toiset soittajat tai yleisö odotavat kuulevansa. (Denyer 1995, 140)

Improvisoidut soolot ovat suuressa osassa bluesmusiikkia ja pohjautuvat ennalta harjoiteltuihin likkeihin, eli musiikillisiin fraaseihin. Nämä soolot rakentuvat suurilta osin eri pentatonisten asteikkojen pohjalta.

Yksi tärkeä osa improvisaatiota sekä blues-melodioita on ns. ”Call and response” tai ”kysymys/vastaus”-rakenne tai fraasit. Tämä rakenne ilmenee hyvin Robert Johnsonin Crossroad Bluesin lyriikoista, jossa ensin toistetaan lause, jonka jälkeen asia kolmannessa lauseessa ”selviää”:

I went down to the crossroads, tried to flag a ride

I went down to the crossroads, tried to flag a ride

Nobody seemed to know me, everybody passed me by

Näitä ”kysymys/vastaus”-muotoisia fraaseja kuulee usein improvisoiduissa bluessooloissa ylläolevan lyriikka-esimerkin mukaisesti, sekä siten, että ensin soitetaan fraasi, joka toistetaan hieman varioiden.

2.2.3 Asteikot

Bluesmelodioiden perustana pidetään mollipentatonista asteikkoa, jonka kvartin ja kvintin väliin on lisätty kromaattinen sävel (Heikkilä. & Halkosalmi. 2014, 134.). Tämä asteikko on nimeltään bluesasteikko. Tätä ylinousevaa kvarttia tai vähennettyä kvinttiä, eli tritonusintervallia kutsutaan tässä tapauksessa blue noteksi (suom. sininen nuotti).

Seuraavaksi yleisimmät bluesmusiikissa, sekä melodioissa että improvisoinnissa käytetyt asteikot.

Kuva 2 Duuripentatoninen asteikko

Kuva 3 Mollipentatoninen asteikko

Kuva 4 Blues-asteikko

Mollipentatonisen asteikon pienet terssit voidaan muuntaa suuriksi. Näin syntyvä varioitu pentatoninen asteikko ilmentää miksolydyisen moodin sävyjä (Hynninen 2006, 41).

Kuva 5 Miksolyydinen asteikko

Vaikka monet blues-kitarasoolot pohjautuvat ylläoleviin asteikkoihin, harva kitaristi kuitenkaan miettii soittaessaan jotain tiettyä asteikkosormitusta. Sen sijaan he miettivät kokonaisvaltaisemmin soitettavaan sooloon sopivia ääniä. Tämä on tietysti tuhansien ja taas tuhansien harjoittelutuntien tulosta.

2.2.4 Soittotekniikat

Blueskitaransoitossa käytetään paljon mm. venytyksiä, vibratoa sekä legatotekniikkaa eli ns. ”Hammer-oneja” sekä ”Pull-offeja”. Venytyksiä soittaessa on tärkeää huomioida venytettävän äänen vireisyys, sekä se venytetäänkö kieltä ¼-sävelaskel, puolisävelaskel, kokosävelaskel vai jopa molliterssi eli puolitoista sävelaskelta.

Vibrato on yksi tärkeimmistä seikoista, kun soitetaan bluesia kitaralla. Vibrato on mielestäni asia, joka antaa viimeisen silauksen kitaristin soitolle. Kaikki tässä opinnäytetyössä käsiteltävät kitaristit tuottavat vibraton soivaan ääneen liikuttamalla koko kättä, eikä pelkästään sormia. Joidenkin mielestä tämä tekniikka näyttää siltä kuin kääntäisi ovenkahvaa (St. James 2011, 207).

Jarmo Hynninen kertoo vuoden 2006 Rhythm & Blues Workshop-kirjassa, että blues-tyylinen ilmaisu perustuu pitkälti muihin musiikillisiin ilmaisukeinoihin kuin erilaisten asteikkomuotojen soittoon. Bluesperinteen tonaalinen, äänensävyllinen ja rytmisen sanavarasto täytyy hallita, jotta bluesesitys olisi uskottava. Hyvät bluessoittajat ovat mestareita fraasien imitaatiossa ja kehittäessään, sekä hallitsevat vahvasti musiikin tunteellisen tulkinnan (Hynninen 2006, 138). Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö kaikilla hyvillä bluessoittajilla olisi asteikot ja tekniset asiat hyvin hallussa.

Harri Louhensuo toteaa Blues Station-kirjassaan seuraavaa:

Eräs tärkeimmistä sointiin ja fiilikseen vaikuttavista tekijöistä on nyanssien käyttö, eli nuottien voimakkuuksien vaihtelu. Tällöin esimerkiksi särösoundi pääsee hyvin oikeuksiinsa, koska hiljaa soitetut äänet ovat melko puhtaita ja taas kovat äänet säröytyvät ja saavat tarvittavaa voimaa ja ”särmää”. Tämä toimii hyvin varsinkin bluesympäristössä, jossa hiljaisten ja voimakkaiden nuottien vuorovaikutus on oleellinen tulkinnan kannalta (Louhensuo 2002, 15).

Tällainen oikeaan ”fiilikseen” pääseminen ja nyanssien hallitseminen on todella haastavaa, ja sen omaksuminen onkin pitkä prosessi, jota ei mielestäni opi muuten kuin soittamalla ja matkimalla hyvien kitaristien soittoa.

Kaikilla tässä opinnäytetyössä käsiteltävillä kitaristeilla on omanlaisensa tekniikka, esimerkiksi Stevie Ray Vaughanin plektratekniikka oli huomattavasti nopeampaa kuin esimerkiksi B.B. Kingillä.

3 Kitaristien esittely

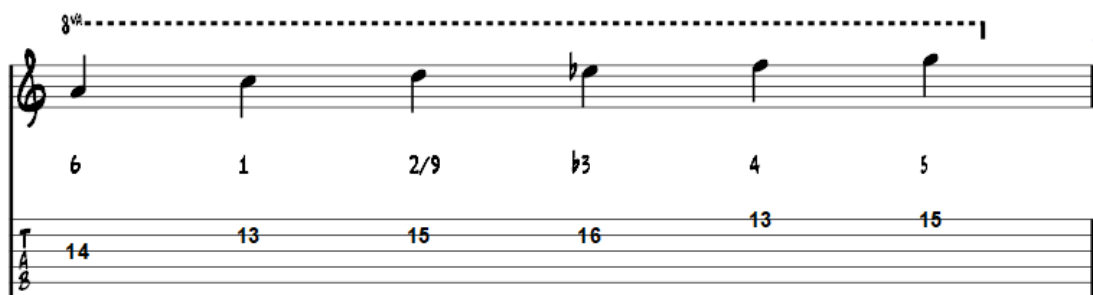
Seuraavaksi tutustutaan tässä opinnäytetyössä käsiteltäviin kitaristeihin.

3.1 B.B King

B.B King (16.9.1925-14.5.2015), syntyjään Riley B. King oli yhdysvaltalainen blueskitaristi ja laulaja, joka aloitti levytysuransa 1940-luvun loppupuolella. King esiintyi koko uransa ajan johtaen omaa yhtyettään. Hän oli yksi kansainvälisesti tunnetuimmista bluesartisteista ja hänen tyylissään yhdistyivät perinteinen blues, jazz ja jopa pop-vaihteet. Monet blues- ja rockmuusikot pitävät Kingiä yhtenä suurimmista esikuvistaan. (bbking.com. n.d.)

B.B King käytti uransa alkuaikoina erimerkkisiä kitaroita, mutta myöhemmin hänen pääinstrumentikseen valikoitui Gibson 335-mallinen kitara, jonka hän nimesi aina yksilöstä riippumatta ”Lucilleksi”. Hän käytti mm. Fender ja LAB-merkkisiä kitaravahvistimia.

Kingin soitto saattaa vaikuttaa yksinkertaiselta, mutta hänen harmonian- ja melodi-antajunsa oli erittäin hienostunutta. Hän soitti aina ns. ”oikeat” nuotit ja hänen vibra-
tionsa on kansainvälisesti tunnustettu (Lindley 1992, 7.). Hyvä esimerkki hänen vibra-
tostaan löytyy kappaleen ”Three O’ Clock Blues”-soolosta, joka on yksi Kingin varhai-
simmista levytyksistä vuodelta 1951. Kingin soitolle ominaista on hänen mukaansa
nimetyn ns. ”BB Boxin” käyttö. BB-boksi on eräänlainen variaatio blueskaalasta, ja
sen asteikkorakenne on priimi, sekunti/nooni, pieni terssi, kvartti, kvintti ja seksti.
Tätä skaalaa ovat myöhemmin käyttäneet mm. sellaiset blues- ja jazzsoittajat kuten
Robben Ford ja Larry Carlton. (Buk 1992, 8.) Hyvä esimerkki BB-boksin käytöstä on
vuoden 1966 kappaleen ”Beautician Blues”-kitarasoolo.

Kuva 6 "BB-boksi"

3.2 Eric Clapton

Eric Clapton (30.3.1945-) on englantilainen kitaristi ja laulaja, joka aloitti ammattimai-
sen musiikillisen uransa vuonna 1963 The Yardbirds-yhtyeessä. The Yardbirds soitti
alun perin perinteistä rhythm & bluesmusiikkia, mutta siirtyi ajan myötä kaupallisem-
paan pop-soundiin. Vuonna 1965 John Mayall kutsui Claptonin John Mayall and the
Bluesbreakers-yhtyeeseensä, ja tästä yhteistyöstä syntyi yksi Claptonin uran tunne-
tuimmista levytyksistä ”Blues Breakers With Eric Clapton”. Tämäkään yhteistyö ei
kestänyt kauaa, ja tämän jälkeen Clapton perusti superyhtye Creamin yhdessä Jack
Brucen ja Ginger Bakerin kanssa. Creamia pidetään yleisesti yhtenä merkityksellisim-
mistä rock-yhtyeistä, ja viimeistään tässä vaiheessa hänen maineensa kitaristina oli

taattu. Creamin jälkeen Clapton vaikutti hetken aikaa Blind Faith ja Derek & The Dominoes-yhtyeissä, joiden jälkeen hän on luonut menestyksestä uraa sooloartistina. Vaikka Claptonin musiikki on mennyt kauemmas bluestyylistä, se on kuitenkin yksi tärkeimmistä elementeistä hänen musiikissaan. (ericclapton.com. n.d.)

Clapton käytti uransa alkuaikoina Fender Telecasteria, sekä Gibsonin eri malleja mm. Les Paulia (Bluesbreakers) ja Creamissa soittaessaan SG:tä, Firebirdiä sekä 335:ta. Derek & The Dominoes-yhtyeen aikoihin hän siirtyi soittamaan pääasiassa Fender Stratocasterilla. Hän on käyttänyt muun muassa Marshall, Fender ja Music Man-merkkisiä kitaravahvistimia.

Claptonin soittotyyli on aina ollut todella hienostunut ja siinä yhdistyy hienosti keskittyminen ja tunteella soittaminen. Hän on myös loistavasti onnistunut imitoimaan mm. Muddy Watersin, Freddie Kingin ja Albert Kingin soittotyyliä. Hän esimerkiksi soitti Cream-yhtyeen kappaleeseen ”Strange Brew” Albert Kingin kappaleen ”Crosscut Saw”-kitarasoolon. Yksi Claptonin tunnistettavimmista kitarasoundiin liittyvistä elementeistä on ns. ”Woman Tone”, joka saadaan asettamalla kitaran tone-säädöt nolnaan ja valitsemalla kitaran kaulamikrofoni. (Newquist & Maloof 2003, 27-28.) Harmonisesti rikasta woman tonea voi kuulla mm. Cream-yhtyeen Disraeli Gears-albumin kappaleissa ”SWLABR” ja ”Sunshine of Your Love”. Jon Bishop kertoo Guitar Techniques-lehden Cream of Eric Clapton-artikkelissa Claptonin sormivibraton olevan haastavaa oppia, koska ainut osa kädestä, joka koskee kitaran otelautaa, on ääntä soittava sormi ja muu käsi, peukalo mukaan lukien heiluvat ilmassa tehden vibratoa (Bishop 2014, 16).

3.3 Stevie Ray Vaughan

Stevie Ray Vaughan (3.10.1954-27.8.1990) oli yksi merkittävimmistä 1980-luvun bluesin uuden nousun artisteista. Hän oli kotoisin Dallasista, ja otti soittoonsa vaikutteita mm. Buddy Guytä, Albert Kingiltä ja Jimi Hendrixiltä, ja loi näistä peruspilareista oman uniikin tyylin. Vaughan kuroi umpeen kuilua bluesin ja rockin välillä, ja vaikka hänen levytysuransa kesti vain 7 vuotta, hänen menehdyttyänsä helikopterionnettomuudessa kolmenkymmenenviiden vuoden ikäisenä, häntä pidetään yhtenä kaikkien

aikojen merkityksellisimmistä kitaristeista. Hän johti yhtyettään Stevie Ray Vaughan & Double Trouble ja julkaisi elinaikanaan heidän kanssaan 4 studiolevyä, sekä yhden livealbumin. Tämän lisäksi hän teki yhden albumin The Fabulous Thunderbirds-yhtyeestä tunnetun veljensä Jimmie Vaughanin kanssa. (srv.official.com. n.d.)

Monien mielestä Stevie Ray Vaughan oli kaikkien aikojen paras blueskitaristi, vaikkakin jotkut bluespuristit pitivät hänen musiikkiaan liian ”yliampuvana”; nopea blues oli liian nopeaa ja hidas blues liian hidasta (Hansen 2000, 184.). Hansen mainitsee kuitenkin kirjassaan, että Vaughanin merkitys koko bluesmaailmalle oli korvaamaton. Miljoonat, jotka kuuluivat häntä rock-painotteisilta radioasemilta, tutustuivat hänen kauttaan perinteisempään bluesiin ja ostivat levyjä sekä kävivät bluesklubeilla ja festivaaleilla.

Stevie Ray Vaughanin kitaransoittoa voidaan kuvata aggressiiviseksi ja intohimoiseksi, mutta myös todella hallituksi. Vaikka hänen soolonsoittonsa pohjautui bluesasteikkoon, hän väritti sitä usein johtosävelillä ja lomasävelillä. Hänen vasemman käden sormissaan oli todella paljon voimaa ja oikean käden plektrankäyttö oli nopeaa. (Newquist & Maloof 2003, 77-78.) Hyviä esimerkkejä aggressiivisesta soitosta ovat muun muassa ”Couldn’t Stand The Weather”-albumilta löytyvät kappaleet ”Scuttle Buttin’”, jossa kuuluvat selvästi Stevie Rayn Lonnie Mack-vaikutteet sekä Jimi Hendrix-cover ”Voodoo Child (Slight Return)” jonka kitarasoolossa Stevie Ray soittaa todella voimakkaalla tatsilla. Stevie Ray piti plektraa kädessään väärinpäin totutusta tyylistä, eli plektran pyöreämpi osa osui kieliin. Hän käytti myös erilaisia sormisoittekniikoita, kuten Freddie King-tyyppinen plektra- ja sormisoiton yhdistelmä sekä Albert Collins ja Hubert Sumlin-tyyppinen pelkillä sormilla soitto. (Gress 1990, 137)

Stevie Ray Vaughan käytti lähes poikkeuksetta Fender Stratocaster-mallisia kitaroita. Hän käytti Fenderin, Marshallin ja Dumblen vahvistimia. Stevie Ray Vaughan oli myös tunnettu Ibanez Tube Screamer-säröpedaalin käyttäjä.

4 Tutkimusasetelma

4.1 Tutkimusote

Opinnäytetyöni on tutkimuksellinen kehittämistyö, jossa olen käyttänyt laadullista otetta.

Tutkimukseksi voidaan nimittää muun muassa tietojen keräämistä ja eri tutkimusmenetelmien käyttöä. (Salonen 2013, 9.) Kehittäminen taas on konkreettista toimintaa joka tähtää muutokseen, ja jonka tavoitteena on jonkin tietyn tavoitteen saavuttaminen. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta voidaan ymmärtää yleiskäsitteenä, joka kuvastaa tutkimustoiminnan ja kehittämistoiminnan yhteyttä. (Rantanen & Toikko 2009, 14-22.)

Olen käyttänyt tutkimuksessani laadullista otetta. Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus, jossa pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti (Laadullinen tutkimus 2015.).

Opinnäytetyötä tehdessäni lähdin hakemaan vastausta seuraavanlaisiin tutkimuskysymyksiin:

- Mikä tekee soitosta bluesia?
- Miten eri kitaristien soittotyylit eroavat toisistaan?

4.2 Aineiston keruu

Olen itse pitänyt bluesmusiikista nuoresta pitäen ja kaikki tässä opinnäytetyössä analysoidut kitaristit olivat minulle entuudestaan tuttuja. Tämän takia koin aineiston

keräämisen helpoksi sekä miellyttäväksi, sillä näiden kitaristien levytykset ovat itselleni tuttuja. Ehkä vierain näistä kitaristeista minulle entuudestaan oli B.B. King vaikka olen kuunnellut hänenkin musiikkiaan todella paljon.

Päätin kerätä aineistoksi eri kitaristeilta samantyyllisiä ja tempoisia blueskappaleita, jotta pystyisin vertailemaan heidän soittotyylejään. Aineistoa valitessa kuuntelin paljon kaikkien kolmen kitaristin musiikkia ja yritin samalla myös miettiä kitarasooloja kuunnelllessani aiemmin mainittuja tutkimuskysymyksiä.

4.3 Transkriptio

Länsimaisen taidemusiikin mallin mukaisesti myös populaarimusiikin musiikkianalyysi perustuu paljolti partituurianalyysiin, eli nuottikuvan pohjalta tehtävään analyysiin. Populaarimusiikin ja taidemusiikin analyysissä on kuitenkin se ero, että populaarimusiikin niin sanottuna alkutekstinä pidetään tyypillisesti elävää tai tallennettua esitystä, kun taas taidemusiikissa alkuteksti on partituuri. Jotta musiikin rakenteista voitaisiin puhua tai kirjoittaa, täytyy se kuitenkin saattaa kirjalliseen muotoon. Tätä nuotinosprosessia sanotaan transkriptioksi (Aho & Kärjä 2007, 138.).

Transkriptioita tein käyttämällä hyödyksi transcribe-tietokoneohjelmaa, jolla pystyy hidastamaan äänitiedostoa, sekä tarvittaessa muuttamaan kappaleen sävelkorkeutta. Sävelkorkeuden muuttamisesta oli hyötyä varsinkin silloin kun transkriboin Stevie Ray Vaughanin sooloja, koska hän virittää kitaransa puolisävelaskeleen alemmas normaalista virityksestä. Tämä helpottaa sitä, ettei oman kitaran viritystä tarvitse muunnella koko ajan.

Nuottien tekemiseen käytin Sibelius 7-nuotinosohjelmaa. Musiikkia kuuntelin sekä Spotifystä, että omasta levyhyllystäni löytyviltä levyiltä.

5 Tutkimuksen toteuttaminen ja tulokset

5.1 Soolotranskriptiot

Aloitin soolotranskriptioiden tekemisen valitsemalla kappaleet, joista aion tehdä transkriptioita. B.B Kingiltä kappaleeksi valikoitui vuoden 1965 livealbumin ”Live at Regal” aloituskappale ” Everyday I Have the Blues” joka on taltioitu 1964 Chicagon Regal-teatterissa. Eric Claptonilta valitsin vuoden 1977 ”Slowhand”-levyltä löytyvän liveversion bluesstandardista ”Further on Up the Road” joka on taltioitu vuonna 1977 Lontoon Hammersmith Odeonissa. Stevie Ray Vaughanin sooloista en tehnyt täyttä soolotranskriptiota vaan transkriboin pelkkiä likkejä. Syynä tähän oli mm. se, että hän oli kitaristeista minulle soittotyyliltään entuudestaan kaikista tutuin.

Täysien soolotranskriptioiden lisäksi tein transkriptioita yksittäisistä likeistä eri kappaleista, sekä hyödynsin jo olemassa olevia transkriptioita.

5.2 Materiaalin analysointi

Nuotinnoksen lisäksi olen tehnyt nuottiviivaston alapuolelle tabulatuurimerkinnän, joka auttaa kertomaan mistä asemasta kukin likki tulisi soittaa.

5.2.1 B.B King

Seuraavaksi analysoidaan B.B Kingin soittotyyliä ensin täyden soolotranskription, ja sitten eri likkien kautta.

EVERY DAY I HAVE THE BLUES

LIVE AT THE REGAL

SWING 8THS

B.B. KING

8 $\flat$ 7

5

E $\flat$ 7

8 $\flat$ 7

9

C $\flat$ m7

F7

11

8 $\flat$ 7

Kuva 7 Everyday I Have The Blues 1

The image displays a guitar solo for the song "Everyday I Have The Blues" by B.B. King. The score is written in standard notation with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat major/D minor). It consists of three systems of music, each with a treble staff and a bass staff. The first system (measures 13-16) features a dominant 7th chord (Bb7) and includes "FALL" markings above the bass staff. The second system (measures 17-20) continues with Bb7 and includes fret numbers like 11-9, 11-11, 12-11-13, 12-11-11, 10-13-13, 10-15-11, 10-11, and 13-13. The third system (measures 21-24) introduces a Cm7 chord in measure 21, followed by F7 and Bb7 chords, and includes fret numbers like 10-8-8-11, 2, 6-8-8, 6-8-6-8, and 6. The piece concludes with a double bar line at the end of measure 24.

Kuva 8 Everyday I Have The Blues 2

Vuoden 1965 Live At The Regal-albumilta löytyvä "Everyday I Have The Blues"-kappaleen kitarasoolo on tyypillinen esimerkki B.B. Kingin soittotyylistä. Se rakentuu "B.B.-boksin" pohjalle ja sisältää ns. "kysymys/vastaus"-tyylisiä fraaseja. Kappaleen sointukierto on eräänlainen variaatio kahdentoista tahdin blueskierrosta, johon on lisätty jazzmusiikissa paljon käytetty II-V (Cm7-F7) kadenssi.

BAD LUCK SOUL 1:15

D7

1/2

FULL

FULL

FULL

14 15 15 15 15 13 15 15 15

Kuva 9 "Bad luck soul"

"Bad Luck Soul"-kappale albumilta More B.B King. Kappaleen sävellaji on D-blues ja sormituksena on "BB-boxi" D:stä. Likki sisältää sekä kokosävelaskeleen, että puolisävelaskeleen venytyksiä.

PLEASE LOVE ME 1:30

C7

F7

C7

FULL

7 10 8 9 10 7 8 8 10 8 10 7 7 10 10 7 10 7 7 10 8 9 10 10 8 7

Kuva 10 "Please Love Me"

"Please Love Me" albumilta "Live at Regal". Likki pohjautuu C-duuripentatoniseen, jota täytetään kromaattisilla sävelillä. F7-soinnun kohdalla B.B. soittaa F7-arpeggion.

BEAUTICIAN BLUES 1:10

Ab⁷

Kuva 11 "Beautician Blues"

"Beautician blues" albumilta The Jungle, sävellaji Ab-blues. Likki pohjautu BB-boxiin. Sekä kokosävelaskeleen, että puolisävelaskeleen venytyksiä.

YOU UPSET ME BABY 0:13

G⁷

Kuva 12 "You Upset Me Baby"

"You Upset Me Baby" albumilta Take a Swing with Me. Likki pyörittelee G⁷-sointua soinnun äänillä, terssille sekä perusäänelle siirrytään alajohtosävelen kautta.

WAITIN' ON YOU INTRO LIKKI

C7

Kuva 13 "Waitin` On You"

Liveversio kappaleesta "Waitin on you" alkaa tällaisella likillä. Albumilta Blues is King, sävellaji on C-blues. Likki pohjautuu mollipentatoniseen asteikkoon, jonka molliterssi nostetaan suureksi terssiksi. Tämä tuo likkiin miksolydyisen moodin sävyn, kuten Jarmo Hynninen Rhythm & Blues Workshop-kirjassaan toteaa.

ROCK ME BABY 0:12

E9

B9

Kuva 14 "Rock Me Baby"

B.B. soittaa tällaisen likin harmonian siirtyessä ensimmäiseltä asteelta neljännelle (B9-E9) asteelle kappaleen "Rock Me Baby" introssa. Kappale löytyy vuoden 1980 li-vealbumilta Now appearing at Ole Miss. Sävellaji on B-blues.

5.2.2 Eric Clapton

Seuraavaksi analysointia Eric Claptonin soittotyylistä ensin soolotranskription, sitten yksittäisten likkien kautta.

FURTHER ON UP THE ROAD-INTRO SOOLO

LIVE AT HAMMERSMITH 1977

ERIC CLAPTON

1 **G7**

5 **C7** **G7**

9 **D7** **C7** **G7**

13 **G7**

Kuva 15 Further On Up The Road 1

Handwritten musical notation for 'Further On Up The Road 2' by Eric Clapton. The score is in G major and 12/8 time. It consists of three systems of music. The first system (measures 17-18) features a C7 chord and a melodic line with a triplet of eighth notes. The second system (measures 19-20) features a G7 chord and a melodic line with a half note and a triplet of eighth notes. The third system (measures 21-22) features D7, C7, and G7 chords and a melodic line with a triplet of eighth notes. The bass line is written in a simplified notation with fret numbers and fingerings.

Kuva 16 Further On Up The Road 2

Claptonin Slowhand-albumin bonusraitana on liveversio Bobby "Blue" Blandin alunperin tunnetuksi tekemästä bluessufflestä Further On Up The Road. Clapton soittaa kappaleen introon kahdenkymmenenneljän, eli kahden blueskierron mittaisen soolon. Sävellaji on G-blues.

Clapton yhdistelee soolossoaan hienosti duuripentatonista sekä mollipentatonista asteikkoa. Claptonille ominaiseen tyyliin mollipentatonisen asteikon terssi venytetään monesti puolisävelaskeleen verran ylöspäin, jotta saadaan aikaiseksi miksolyydisen moodin sävy. Clapton käyttää hienosti ns. double-stopeja, eli kahden äänen fraaseja. Tahdeissa 18 ja 19 soitetaan kaksi ääntä niin, että niistä alempaa venytetään puolisävelaskeleen verran sekunnilta/noonilta pienelle terssille.

HIDEAWAY 1:15

Kuva 17 "Hideaway"

John Mayallin Blues Breakers with Eric Clapton-albumilta löytyvä Freddie King-laina "Hideaway" sisältää tämän triolipohjaisen turnaround-likin, joka yhdistelee E-mollipentatonista, sekä E-duuripentatonista asteikkoa.

CROSSROADS 1:28

Kuva 18 "Crossroads"

Cream-yhtyeen Wheels of Fire-albumilta löytyvä "Crossroads"-kappaleen soolo alkaa likillä, joka alkaa A-duuripentatonisella sormituksella II-asemasta, josta siirrytään A-mollipentatoniseen V-asemasta, vaikkakin molliterssiltä siirrytään duuriterssille.

I'M TORE DOWN 1:58

Handwritten musical notation for "I'm Tore Down" (1:58). The notation includes a treble clef, a key signature of one flat, and a 12-string guitar tablature below. The treble clef part shows a melodic line with a triplet of eighth notes and a half note. The tablature shows fingerings: 11, 8, 11, 8, 10, 8, 8, 10, 8, 8, 10, 8, 10, 8, 10, 10, 9.

Kuva 19 "I'm Tore Down"

Clapton soittaa tällaisen likin "From the Cradle"-albumin kappaleessa I'm Tore Down blueskierron 9. ja 10. tahteihin V ja IV-asteen päälle. Sävellaji C-Blues. Clapton hakee likissä miksolyydistä sävyä, joten hän venyttää pienen terssin aina puolta sävelaskelta ylemmäs duuriterssille.

CROSSCUT SAW 0:00

Handwritten musical notation for "Crosscut Saw" (0:00). The notation includes a treble clef, a key signature of three sharps, and a 12-string guitar tablature below. The treble clef part shows a melodic line with a half note and a quarter note. The tablature shows fingerings: 9, 10, 10, 8, 11, 10, 10, 10, 10, 10.

Kuva 20 "Crosscut Saw"

”Crosscut Saw” albumilta Money and Cigarettes, alunperin Albert Kingin kappale, sävellaji A-blues. Molliterssi venytetään puolta sävelaskelta ylemmäs duuriterssille ja blue note venytetään puolta sävelaskelta ylemmäs puhtaalle kvintille. Tässä likissä Clapton mielestäni imitoi hienosti Albert Kingin soittotyyliä.

FOREVER MAN 1.15

The image shows a musical score for a guitar solo. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (Bb). The bottom staff is a guitar fretboard with strings labeled E, A, D, G, B, E from top to bottom. Chords Bb, C, and Dm are indicated above the staff. The solo consists of six measures with various fret numbers and techniques like bends and slides.

Kuva 21 "Forever Man"

”Forever Man” albumilta Behind the Sun, sävellaji on D-molli. Vaikka soinnut vaihtuvat, Clapton soittaa D-mollipentatonista asteikkoa myös Bb- ja C-duurisointujen päälle.

5.2.3 Stevie Ray Vaughan

Seuraavaksi analysointia Stevie Ray Vaughanin soittotyylistä eri likkien kautta. Vaikka Stevie Ray viritti kitaransa puolissävelaskeleen alemmas normaalista E-vireestä, likit on nuotinnettu kuin ne olisi soitettu E-vireessä.

PRIDE AND JOY 1:40

E7

The musical score for "Pride and Joy" is presented in two systems. The first system shows a melodic line in the treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 4/4 time signature. The melody consists of eighth notes, many of which are grouped into triplets. The bass line, in the bass clef, features a triplet of 12s. The second system continues the melodic line with more triplets and a bass line with a triplet of 12s and a triplet of 15s. The chord E7 is indicated above the first system.

Kuva 22 "Pride and Joy"

Stevie Ray Vaughanin debyyttialbumilta Texas Flood löytyvän "Pride and Joy"-kappaleen kitarasoolo alkaa tällaisellä kahden äänen trioli-kuviolla.

I'M CRYIN 0:19

The musical score for "I'm Cryin'" is presented in two systems. The first system shows a melodic line in the treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 4/4 time signature. The melody consists of eighth notes, many of which are grouped into triplets. The bass line, in the bass clef, features a triplet of 3-4-0 and a triplet of 3-0-0. The second system shows a melodic line with triplets and a bass line with a triplet of 0-0-0 and a triplet of 0-1-2. The chord E7 is indicated above the second system.

Kuva 23 "I'm Cryin"

Tämä triolipohjainen likki on "I'm Cryin"-kappaleesta, joka löytyy Texas Flood-albumilta. Likki sisältää paljon kromatiikkaa ja vapaita kieliä, mikä on yleinen tunnusmerkki Stevie Ray Vaughanin soitossa. Likki soitetaan avoimessa asemassa E-bluesasteikon sormituksella.

EMPTY ARMS 1:40

C⁷ 3

Kuva 24 "Empty Arms"

Tämä likki on "Empty Arms"-kappaleesta, joka löytyy The Sky Is Crying-albumilta.

Likki soitetaan C-mollipentatonisen sormituksella 8-nauhavälistä.

TELL ME 1:21

C⁷ F⁷

Kuva 25 "Tell Me"

Tämä likki on "Tell Me"-kappaleesta, joka löytyy Texas Flood-albumilta. Asteikko on C-mollipentatoninen 8. nauhavälistä. Puolisävelaskelen venytykset. Tässäkin likissä esiintyy paljon Stevie Rayn soitolle ominaista trioleilla "pyörittelyä".

SO EXCITED 1:32

The image shows a musical score for the piece 'So Excited'. It consists of two staves: a treble clef staff for the melody and a bass clef staff for the bass line. The melody is written in a key with one flat (B-flat major) and features several triplet eighth notes. The bass line includes 'FULL' markings and various fret numbers (0, 5, 7, 8, 5, 6, 5, 8, 5, 5, 8, 5, 8, 5, 7, 7, 7, 7, 5, 7).

Kuva 26 "So Excited"

Tämä likki on "So Excited"-kappaleesta, joka löytyy The Sky Is Crying-albumilta. Likki sisältää A-mollipentatonisen asteikon lisäksi Stevie Rayn soitolle ominaista suuren noonin sekä pienen noonin käyttöä, äännet ovat tässä tapauksessa B ja Bb. Stevie Raylle tuttuun tapaan triolit ovat vahvasti edustettuna.

SAY WHAT 1:28

The image shows a musical score for the piece 'Say What'. It consists of two staves: a treble clef staff for the melody and a bass clef staff for the bass line. The melody is written in a key with one flat (B-flat major) and features a triplet eighth note and a 'FULL' marking. The bass line includes various fret numbers (10, 9, 7, 8, 8, 10, 8, 8, 8, 7, 5, 6, 6, 8, 5, 8, 10, 8, 10, 11, 8, 11, 10).

Kuva 27 "Say What"

Tämä V-IV-I-kadenssin turnaround-likki on "Say What"-kappaleesta, joka löytyy Soul to Soul-albumilta, sävellaji on C-duuri. Likissä hyödynnetään mollipentatonisen asteikon lisäksi hienosti G7 ja F7-nelisointuarpeggioita.

LIFE BY THE DROP 0:00

The image shows the musical notation for the introduction of the song "Life By The Drop". It consists of two staves. The top staff is in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a common time signature (C). The melody is composed of eighth notes, with several triplets indicated by a '3' above the notes. The bottom staff is in bass clef and contains guitar fret numbers: 0 3 0 1 2 0 0 1 0 3 0 3 | 0 2 1 0 1 0 3 0 3 0 3 0 2.

Kuva 28 "Life By The Drop"

Tämä likki on akustisen "Life By The Drop"-kappaleen introsta, joka löytyy The Sky Is Crying-albumilta. Likki sisältää Stevie Raylle tyypillistä trioleilla ja kromaattisilla sävelillä "pyörittelyä" avoimilla kielillä. Asteikko on A-Blues avoimessa asemassa.

SUPERSTITION (LIVE ALIVE-VERSION) 3:55

The image shows the musical notation for the introduction of the song "Superstition". It consists of two staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). The melody features a triplet of eighth notes and a series of chords. The bottom staff is in bass clef and contains guitar fret numbers: 12 13 | 14 12 14 13 12 13 12 | 12 14 | 12 12 12 12 12 | 10 12.

Kuva 29 "Superstition"

Tämä likki on "Superstition"-kappaleesta, joka löytyy Live Alive-albumilta. Asteikko on E-blues 12. nauhavälistä. Likissä siirrytään pienestä oktaavialasta kolmeviivaiseen oktaavialaan hyödyntämällä vapaata ala-E-kieltä.

5.3 Kitaristien vertailu

Vaikka kaikilla edellä mainituilla kitaristeilla on niin sanotusti samat ainesosat soitossaan, voidaan sanoa, että tässä sopassa mausteet ja niiden käyttö ratkaisee.

B.B. King oli kitaristeista ainoa joka todella hyvin ns. ”merkkasi” sooloa soittaessaan harmoniaa, ja hänen kappaleissaan esiintyikin enemmän variaatioita kahdentoista tahdin blueskierrosta, kuten esimerkiksi kappaleessa ”Everyday I Have The Blues” jonka tahdeissa 9 ja 10 esiintyy II-V-sointukadenssi ja sen päälle soitetut kyseisten sointujen ääniä sisältävät likit. Hänen vibratonsa oli myös erilainen. Lähes kaikki B.B. Kingin likit ja fraasit olivat selkeitä ja laulettavissa. Kingin soitossa esiintyi paljon ”kysymys/vastaus”-fraaseja. B.B. käyttää bluesasteikon lisäksi aiemmin esiteltyä ”BB-boksia”, sekä duuripentatonista ja mollipentatonista asteikkoa. Rytmisesti Kingin soitto on hyvin jäsenneiltyä ja selkeää, sisältäen melko vähän tiheitä aika-arvoja. Tämä tekee mielestäni Kingin soitosta todella mielenkiintoista ja helposti kuunneltavaa.

Eric Claptonin soitto kuvailee mielestäni parhaiten termi ”tyylitajuinen”. Clapton yhdistelee soitossaan paljon duuripentatonista asteikkoa bluesasteikkoon. Mollipentatonisen asteikon terssit venytetään usein puolikkaan sävelaskeleen ylemmäs suurelle terssille, hyvänä esimerkkinä kappaleen ”Further on Up The Road”-intron soolo. Claptonin soittotyyli sekä musiikki on vuosien mittaan muuttunut koko ajan rauhallisempaan suuntaan ja hän soittaa varsinkin uransa myöhemmillä levytyksillä todella maltillisesti ja hillitysti, kun taas 1960-luvun levytyksissä esiintyy välillä todella ”raivokkaita” ja nopeita likkejä (esim. John Mayall & The Bluesbreakersin kappale Hideaway) joissa on paljon kuudestoistaosa-nuotteja sisältäviä linjoja. Claptonin vibrato on myös täysin ainutlaatuinen.

Stevie Ray Vaughan virittää kitaransa puoli sävelaskeleen alemmas. Hän soittaa lähes poikkeuksetta bluesasteikkoa, jota hän maustaa suurella ja pienellä noonilla, joita hän käyttää täyttäen, esimerkiksi kun tullaan asteikkoa alaspäin pieneltä terssiltä perusäänelle. Stevie Rayn soitolle ominaista on myös E-blues asteikon soittaminen avoimessa asemassa käyttäen vapaita kieliä, hyvänä esimerkkinä kappaleessa ”I’m Cryin’” esiintyvä turnaround-likki. Äänten venyttäminen paksulla kielisetillä avoimesta asemasta on todella raskasta, joten Stevie Rayllä on varmastikin ollut todella paljon voimaa käsissään. Rytmisesti Stevie Rayn soitto sisältää paljon triolipohjaisia likkejä ja nopeita kuudestoistaosanuotteja. Hänen soittonsa on todella intensiivistä ja aggressiivista, ja Stevie Ray soittaakin yksinkertaisesti sanottuna sooloissaan paljon enemmän

kuin King ja Clapton. Nuottien määrästä ja tiheistä aika-arvoista huolimatta Stevie Rayn soolot ovat kuitenkin aina todella mielenkiintoisia.

5.4 Blues?

Viimeiseksi pohdin sitä, mikä loppujen lopuksi tekee soitosta bluesia. Tietysti kaikkien aiemmin mainittujen seikkojen, kuten asteikoiden sekä eri soittotekniikoiden opettelu ja sisäistäminen on olennainen osa blueskitaransoittoa. Tähän tavoitteeseen päästään mielestäni parhaiten kuuntelemalla paljon musiikkia, sekä analysoimalla sitä ja matkimalla muiden kitaristien soittamista kuten esimerkiksi Eric Claptonkin on todistetusti tehnyt.

Kuitenkaan pelkkä blue noten soittaminen reilun vibraton kanssa, tai mollipentatonisen asteikon edestakaisin ”sahaaminen” ei vielä tee soitosta bluesia. Yksi tärkeimmistä bluesin soittoon liittyvistä seikoista on ehkä hieman kliseisestikin sanottuna tunne sekä tietynlainen fiilis ja se on mielestäni asia, mitä on lähes mahdotonta opettaa tai oppia kirjoista. Oikeanlainen fiilis voidaankin oppia vain soittamalla ja kuuntelemalla paljon bluesmusiikkia.

Bluesissa esiintyviä sanoituksellisia teemoja ovat aikojen saatossa olleet muun muassa rakkaus- ja rahahuolet, seksi, uskonnollisuus, uhkapelit ja ylikuonnolliset asiat. Bluesin musiikillinen ja sanoituksellinen ydin koostuu siis usein ihmisen kokemasta kurjuudesta ja vääryydestä. Soittaja voi siis hakea tunnepohjaisia elementtejä omista kokemuksista ja miettiä näitä asioita improvisoidessaan. Jos näitä asioita pystyy yhdistämään kitaransoiton teknisiin asioihin (kuten asteikot ja soittotekniikat), ollaan mielestäni melko lähellä bluesin ytimessä.

5.5 Etydit

Aiemmin analysoitujen soolojen ja likkien pohjalta valmistin soittoharjoitteita, eli etydejä.

5.5.1 Regal Blues

B.B. Kingin soittotyyliä esittelevä ”Regal Blues”. Sävellaji Bb-blues, fraseeraus on kolmimuunteinen.

REGAL BLUES
BLUES SOLOING IN THE STYLE OF B.B. KING

SWING 8/16S
♩ = 140

The musical score is written in 12/8 time with a swing feel. It consists of five systems of guitar and bass notation. The guitar part is in the key of Bb major and features a 12-measure blues structure. The bass line provides a steady accompaniment. The score includes various chords and techniques such as triplets, bends, and slurs.

System 1 (Measures 1-2): Chord $Bb7$. Guitar: $\text{Bb}^{\flat}$ (12), $\text{Bb}^{\flat}$ (11), $\text{Bb}^{\flat}$ (10), $\text{Bb}^{\flat}$ (11), $\text{Bb}^{\flat}$ (11), $\text{Bb}^{\flat}$ (11). Bass: 12, 11, 10, 11, 11, 11.

System 2 (Measures 3-4): Chord $Bb7$. Guitar: $\text{Bb}^{\flat}$ (14), $\text{Bb}^{\flat}$ (8), $\text{Bb}^{\flat}$ (7), $\text{Bb}^{\flat}$ (6), $\text{Bb}^{\flat}$ (9), $\text{Bb}^{\flat}$ (6), $\text{Bb}^{\flat}$ (9), $\text{Bb}^{\flat}$ (6), $\text{Bb}^{\flat}$ (6). Bass: 14, 8, 7, 6, 9, 6, 9, 6, 6.

System 3 (Measures 5-6): Chord $Eb7$ (Measure 5), Chord $Bb7$ (Measure 6). Guitar: $Eb7$ (9), $Eb7$ (10), $Eb7$ (11), $Eb7$ (10), $Eb7$ (11), $Eb7$ (11), $Eb7$ (11), $Eb7$ (14), $Eb7$ (15). Bass: 9, 10, 11, 10, 11, 11, 11, 14, 15.

System 4 (Measures 7-8): Chord $Cm7$ (Measure 7), Chord $F7$ (Measure 8). Guitar: $Cm7$ (11), $Cm7$ (10), $Cm7$ (11), $Cm7$ (11), $Cm7$ (11), $Cm7$ (11), $Cm7$ (11), $Cm7$ (11), $Cm7$ (11), $Cm7$ (11). Bass: 11, 10, 11, 11, 11, 11, 11, 11, 11, 11.

System 5 (Measures 9-10): Chord $Bb7$. Guitar: $Bb7$ (9), $Bb7$ (11), $Bb7$ (11), $Bb7$ (10), $Bb7$ (11), $Bb7$ (11), $Bb7$ (11), $Bb7$ (11), $Bb7$ (11), $Bb7$ (11). Bass: 9, 11, 11, 10, 11, 11, 11, 11, 11, 11.

Kuva 30 Regal Blues 1

2

13

17

21

Kuva 31 Regal Blues 2

5.5.2 Slowhand

Eric Claptonin soittotyylä esittelevä "Slowhand".

SLOWHAND

SHUFFLE
♩ = 120

BLUES SOLING IN THE STYLE OF ERIC CLAPTON

The musical score for "Slowhand" is written in A major (one sharp) and 4/4 time with a shuffle feel. It consists of six systems of music, each with a treble clef staff and a guitar tablature staff. The key signature is one sharp (F#). The tempo is marked as ♩ = 120. The score includes various guitar techniques such as triplets, bends (marked with $\frac{1}{2}$), and slurs. Chord diagrams for A7, D7, and E7 are indicated above the staff. The tablature includes fret numbers and string indicators (T, A, B).

System 1 (Measures 1-4): Treble clef staff shows a melodic line starting on A4. Chords A7 and D7 are indicated. Tablature: 2 4 2 2 4 4 | 5 5 7 5 6 7 | 5 7 | 2 5 2.

System 2 (Measures 5-8): Treble clef staff shows a melodic line with a triplet. Chords D7 and A7 are indicated. Tablature: 14 12 11 14 12 | 10 15 13 | 14 16 | 3 0 0 5 3 0 3 4 5 3 0.

System 3 (Measures 9-10): Treble clef staff shows a melodic line with a triplet. Chords E7 and D7 are indicated. Tablature: 3 4 5 5 3 0 3 0 1 | 0 5 3 0 6 3 1 2 3 2.

System 4 (Measures 11-12): Treble clef staff shows a melodic line with a triplet. Chords A7 and E7 are indicated. Tablature: 6 6 5 5 7 5 7 | 7 5 7 | 5 6 7 7 7 7.

System 5 (Measures 13-16): Treble clef staff shows a melodic line with a triplet. Chords A7, D7, and A7 are indicated. Tablature: 0 0 10 9 7 9 5 | 11 | 9 10 10 | 10.

Kuva 32 Slowhand 1

2 17 D^7 A^7

12 10 10 10 10 15 13 10 11 15 13 12 12 14

21 E^7 D^7

15 14 13 14 11 14 14 12 14 10 12 10 12 12 11

23 A^7

5 8 8 7 5 7 6-6

HLL

L2

W/SIDE---|

Kuva 33 Slowhand 2

5.5.3 Good Texan

Stevie Ray Vaughanin soittotyylä esittelevä "Good Texan".

TEXAS SHUFFLE

GOOD TEXAN

BLUES SOLOING IN THE STYLE OF STEVIE RAY VAUGHAN

♩ = 120

The musical score is written in 2/4 time with a tempo of 120 beats per minute. It consists of five systems, each with a guitar staff (treble clef) and a bass staff (bass clef). The key signature is one sharp (F#), and the mode is Dorian (two flats). The score includes various musical notations such as triplets, slurs, and bends. Chord symbols E7, A7, and B7 are placed above the guitar staff at measures 1, 5, and 9 respectively. Fret numbers are written below the strings in the bass staff, and some are also written below the guitar staff. The bass line features a mix of eighth and sixteenth notes, often with triplets and slurs. The guitar line is characterized by fast triplet patterns and melodic phrases with slurs and bends.

Kuva 34 Good Texan 1

2

11 **E7**

13 **E7**

15

17 **A7** **E7**

20

2 0 0 0 0 0 0 0 2 0 2 0 3 0 1 2

12 12 12 12 15 12 15 14 12 12 14

12 12 12 15 12 12 15 17 15 14

12 15 12 15 17 17 17 17 15 12 14 12 13 12 12 15 12 15 12

14 12 12 15 12 14 14 14 14 12 14

Kuva 35 Good Texan 2

Kuva 36 Good Texan 3

6 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia blues-kitaransoitolle ominaisia tyylipiirteitä ja tehdä näiden pohjalta uutta opetusmateriaalia kitaransoiton opetukseen. Tarkoituksena oli vertailla kolmen erityylisten blues-kitaristin soittotyylejä, ja valmistaa soolotranskriptioiden pohjalta etydejä, eli soittoharjoitteita. Lisäksi tavoitteena oli kehittää omaa sekä muiden kitaransoitollista osaamista blues-musiikin parissa. Blues tyyli-tyylilajina on monipuolinen, joten mielestäni oli järkevää rajata aihealue kolmen eri kitaristin soittotyyliden tutkimiseen ja vertailemiseen. Lähdemateriaalina käytin äänitteitä ja nuottikirjallisuutta sekä tietoperustan tekemisessä suomen- ja englanninkielistä musiikkialan kirjallisuutta ja lehtiartikkeleita.

Opinnäytetyön tekemisessä yksi haastavimmista asioista oli aikataulutuksen ja työn tekeminen viivästykin sairasloman sekä opiskelujen ohella tehtävien töiden takia muutamalla kuukaudella. Myös tekstin tuottaminen tuotti jossain määrin vaikeuksia.

Mielestäni kehityin tutkimusta tehdessäni todella paljon transkriptioiden tekemisessä ja harjaannutin tätä kautta omaa sävelkorvaani. Transkriptioiden tekemisessä itselleni on ollut aina haastavaa siirtää musiikilliset asiat, varsinkin haastavat rytmit, nuottipaperille, ja mielestäni pystyn nyt nuotintamaan asioita paljon paremmin kuin vaikkapa ennen opinnäytetyön tekemistä. Kehityin opinnäytetyö-prosessin aikana

myös kokonaisvaltaisesti muusikkona ja koen että hyödyn tämän tutkimuksen tekemisestä myös muusikkona soittaessani bluesmusiikkia. Aion varmasti jatkossakin tehdä transkriptioita ja kehittää omaa kitaransoitollista osaamistani bluesmusiikin parissa. Mielestäni löysin tutkimistani ja analysoimistani transkriptioista hyvin bluesin soitolle tärkeitä tyylipiirteitä ja perehdyin erilaisiin soittotekniikoihin.

Koen omaan musiikilliseen ja kitaransoitolliseen ammattitaitoon peilaten että tekemäni etydit ovat hyvää opetusmateriaalia blueskitaransoitosta ja näistä tietyistä kitaristeista ja heidän soittotyyleistään kiinnostuneille kitaristeille.

Valmistuessani kitaransoitonopettajaksi haluaisin erikoistua opettamaan nimenomaan blues- ja rockmusiikkia ja siksi koen, että opinnäytetyön tekeminen on auttanut minua saavuttamaan tämän tavoitteen.

Tutkimusta voisi jatkaa ottamalla käsiteltäväksi lisää kitaristeja, ja työstämällä lisää nuottimateriaalia. Aikomuksenani onkin jatkossa tehdä lisää aiheeseen liittyvää nuottimateriaalia, sillä tämänkin työn ulkopuolelle jäi monia todella loistavia kitaristeja. Näistä mainittakoon mm. Albert King, Freddie King, Peter Green, Johnny Winter, Jimmie Vaughan ja Mike Bloomfield.

Lähteet

- Bbking.com. N.d. Biografia verkkosivustolla. Viitattu 3.2.2020
<http://www.bbking.com/>
- Bishop, J. 2014. Cream of Eric Clapton. *Guitar Techniques*, 234, 16. Viitattu 4.3.2020
- Buk, A. E. 1992. *B. B. King Blues Master Complete*. Los Angeles: Alfred Music
- Denyer, R. 1995. *Suuri Kitarakirja*. Porvoo: WSOY
- Ericclapton.com. N.d. Biografia verkkosivustolla. Viitattu 3.2.2020
<https://www.ericclapton.com/>
- Gress, J. 1990. Playing With Fire – An Appreciation of Stevie Ray Vaughan’s Music. *Guitar World*, joulukuu 1990, 137. Viitattu 30.3.2020
- Hansen, B. 2000. *Cruise Through the Blues*. San Francisco: Miller Freeman Books
- Heikkilä, P. & Halkosalmi V-M. 2014. *Tohtori Toonika*. Keuruu: Otava
- Hilamaa, H. & Varjus, S. 2012. *Ennen Elvistä: Jazz, Blues ja Country 1900-1956*. Helsinki: Johnny Kniga
- Hynninen, J. 2006. *Rhythm & Blues Workshop*. Helsinki: Idemco OY/Riffi-julkaisut
- Laadullinen tutkimus. 2015. Ohje. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 30.3.2020.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Lilja, E. 2007. *Musiikkianalyysi*. Julkaisussa: *Populaarimusiikin tutkimus*. Toim. Aho, M. & Kärjä, A-V. 2007. Tampere: Vastapaino
- Lindley, W. 1992. Introduction. Julkaisussa *B.B King Anthology*. New York: Amsco Publications, 7-8. Viitattu 2.3.2020.
- Louhensuo, H. 2002. *Blues Station*. Helsinki: Idemco OY/Riffi-julkaisut
- Mayall, J. 1993. *Bluesbreakers with Eric Clapton*. Milwaukee: Hal Leonard LLC
- Newquist, HP. & Maloof, R. 2002. *The Blues-Rock Masters*. San Francisco: Backbeat books
- Rantanen, T. & Toikko, T. 2009. *Tutkimuksellinen kehittämistoiminta: Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon*. Tampere: University Press

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Tampere: Suomen Yliopistopaino – Juvenes Print Oy.

St. James, A. 2011. The Blues Guitar Handbook. Milwaukee: Backbeat Books

Srv.official.com. N.d. Biografia verkkosivustolla. Viitattu 3.2.2020
<https://srvofficial.com>

Vaughan, S.R. 1999. The Best of Stevie Ray Vaughan. Milwaukee: Hal Leonard LLC